

O'ZBEKISTONNING "YASHIL" IQTISODIYOTIGA O'TISH MASALALARI ERGASHEVA UMIDA Asad qizi

Termiz agrotexnologiyalari va innovatsion rivojlanish instituti talabasi.

Аннотация. В статье представлена информация о переходе к «зеленой» экономике Узбекистана.

Ключевые слова: «зеленая» экономика, устойчивое развитие, агросервис, сельское хозяйство.

Annotation. The article provides information on the transition to the "green" economy of Uzbekistan.

Key words: "green" economy, sustainable development, agroservice, agriculture.

Bugungi kunda, insoniyat COVID-19 pandemiyasi jarayonidan turli inqirozlarga tayyor bo'lish qanchalik muhimligi, odamlar salomatligi, atrof-muhit holati, mamlakatlar iqtisodiyoti o'zaro bog'liqligi haqida saboq oldi. Jahon resurslari instituti ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekiston suv stressiga eng ko'p duchor bo'lgan 25 mamlakat qatoriga kiradi va iqlim o'zgarishi bilan suv tanqisligi kuchayadi. Shu bilan birga, O'zbekiston toza suv olishning eng yuqori ko'rsatkichlaridan biriga va dunyodagi suvdan foydalanish samaradorligining eng past ko'rsatkichlaridan biriga ega.

Mamlakat qishloq xo'jaligi respublikaning umumiy suv iste'molining 90 foizini olishiga qaramay, qishloq xo'jaligi sohasidagi suvning uchdan bir qismi shunchaki yo'qoladi - sug'orish tarmoqlarining samarasizligi tufayli. Eskirgan infratuzilma va samarasiz dehqonchilik amaliyoti tufayli dalalarda ham suvdan samarasiz foydalaniladi.

Eski usulda ishlash tuproqning sho'rlanish jarayonining kuchayishiga va qishloq xo'jaligi ekinlarining mahsuldorligining pasayishiga olib keladi, bu nafaqat katta er maydonlarini ishlab chiqarishdan olib tashlaydi, balki Cho'llanishga va Orol dengizi havzasida zaharli chang bo'ronlarining ko'payishiga yordam beradi.

Yashil qishloq xo'jaligining asosiy oltita printsiipi:

* Erning degradatsiyasini qaytarish. Bunga erishish uchun tuproqni minimallashtiradigan, uning namligi va organik moddalarini saqlaydigan qishloq xo'jaligi texnologiyalaridan foydalanish kerak. Bu, o'z navbatida, tuproq eroziyasining

oldini olishga, uning degradatsiyasiga olib keladi. Masalan, "ishlov berilmagan" tuproq texnologiyasi, diversifikatsiyalangan almashlab ekish.

* Suv resurslaridan samarali foydalanish. Shunday qilib, qishloq xo'jaligida allaqachon taniqli texnologiyalar tomchilatib sug'orish, sepish, diskret sug'orish va issiqxonalardan foydalanishdir. Nafaqat ularni pilot tarzda qo'llash, balki keng joriy etish va majburiy asosda foydalanish O'zbekiston uchun juda muhim bo'lgan suvni tejash va dehqonchilikning rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi.

* Atrof-muhit uchun xavfsiz agrokimyoviy moddalar va yoqilg'idan foydalanish, tuproq, suv, havo ifloslanishining oldini olish uchun, ular o'zlari uchun ham, kelajak avlodlar uchun ham himoya qilinishi kerak.

* Qishloq xo'jaligi sohasidagi chiqindilarni iloji boricha qayta ishlash. Bu, xususan, kompost, biologik gaz va boshqalar kabi ishlab chiqarish quvvatlaridagi qoldiq chiqindilarni qayta ishlatish orqali amalga oshirilishi mumkin.

* Atrof - muhitni biologik tozalashga yordam beradigan qurg'oqchilik va tuzga chidamli ekinlarni joriy etish. Xususan, karbonat angidrid ko'p yillik ekinlarni, tuproqning sho'rlanishiga chidamli daraxt ekinlarini ushlab qoldirish qodir. Bunday ekinlardan foydalanishning kengayishi iqlim o'zgarishiga moslashish uchun keng imkoniyatlar yaratadi.

Fermerlarni ushbu chora-tadbirlarni faol amalga oshirishga undash, ularni samarali qo'llashga o'rgatish uchun qishloq xo'jaligini yanada isloh qilish zarur. Shu jumladan, paxta va bug'doy maydonlarini qisqartirishga, shu bilan birga ularning mahsuldorligini oshirishga qaratilgan. Shu bilan birga, fermerlar yashil texnologiyalarni va ularning etkazib beruvchilarini tanlashda erkinlikka ega bo'lishlari kerak, bu jarayonga mahalliy hokimiyatning aralashuvini kamaytirish kerak. Fermerlarning xabardorligi va malakasini oshirishga, xususan, qishloq xo'jaligi bilimlari va innovatsiyalar tizimi yordam berishi mumkin, uni tashkil etish to'g'risida qaror yaqinda mamlakat hukumati tomonidan qabul qilingan.

Bundan tashqari, qishloq xo'jaligi sektori uchun raqamli texnologiyalarni yaratishga sarmoya kiritish kerak, bu fermerlarga xizmatlardan foydalanish va fermer xo'jaligining zamonaviy usullarini o'zlashtirishga imkon beradi, shu bilan birga inson omilini minimallashtiradi, suv ta'minoti va noqulay ob-havo hodisalari ehtimoli to'g'risida tezkor xulosalar va prognozlardan foydalanish imkoniyatini oshiradi, agrar sektor vakillariga yordam beradi.

Ushbu va boshqa yashil rivojlanish chora-tadbirlari O'zbekiston qishloq xo'jaligiga iqlim o'zgarishi natijasida yuzaga kelgan jarayonlarga tobora chidamli bo'lib, mamlakat ichki iste'molini ta'minlash, organik dehqonchilikni o'zlashtirish va eksport bozorlariga chiqish, atrof-muhit uchun xavflarni minimallashtirish imkonini beradi, bu holat bugungi kunda hammamiz tushunganimizdek, nafaqat qishloq xo'jaligiga bog'liq, ammo printsiptial jihatdan umuman inson rivojlanishi. COVID-19 pandemiyasidan keyin mamlakatni tiklash bosqichi yashil rivojlanish va O'zbekistonning "yashil" iqtisodiyotiga keng ko'lamli o'tish uchun yaxshi boshlanish bo'lishi mumkin.

Adabiyotlar:

1. Petrikov A. Rossiyada qishloq joylarining barqaror rivojlanishi va ilmiy tadqiqot yo'nalishlari // AIC: iqtisodiyot, menejment. – 2001. – No 12. – B. 13.
2. Starikov I. Organik ishlab chiqarish - qishloq xo'jaligimiz uchun chiqish yo'li // Argumentlar va faktlar, 01.08.2013 [Elektron resurs].- www.aif.ru/health/food/45631.
3. Qishloq xo'jaligi va qishloq joylarini barqaror rivojlantirish: Rossiyaning xorijiy tajribasi va muammolari. – M.: Feniks, 2005. – 624 b.